

УДК 130.2:37.01

DOI <https://doi.org/10.32782/hst-2025-24-101-20>

ЖИТТЄТВОРЧІСТЬ ТА ДИЗАЙН-ОСВІТА У ФОРМУВАННІ ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ ОСОБИСТОСТІ

КОРЖ, ГАННА¹

Анотація

Утвердження гуманістичної концепції в новій філософії освіти передбачає дослідження чинників формування особистості у сучасному світі, що характеризується швидкими змінами майже у всіх сферах людського буття. В становленні духовно багатой особистості важливими є вміння орієнтуватися в постійно зростаючому інформаційному потоці. У повсякденному житті, складних процесах навчання, виховання та розвитку особистості особливого значення набуває художня образність та емоційна насиченість. В дизайн-освіті акумульовано ментальність, знання і життєвий досвід попередніх поколінь, національні та загальнолюдські ідеали. У статті досліджується життєтворчість та дизайн-освіта у контексті формування освітньої траєкторії особистості. Доведено, дизайн-освіта стимулює здатність людини до творчості, дозволяє долати фрагментарність повсякденного досвіду, сприяє формуванню цілісної особистості. Предметом дизайн-освіти є універсальні характеристики людського буття. Тематична багатоплановість дизайну і дизайн-освіти в демократичному суспільстві має практичну спрямованість і сприяє розвитку життєтворчості особистості. В освітньому просторі незалежної України дизайн-освіта, зберігаючи найкращі національні традиції, змінила формат і засади навчання. В сучасному національному освітньому проєкті значна увага приділена науковому прогнозуванню в розвитку дизайну і дизайн-освіти. Істотно оновлені навчальні програми і плани у підготовці майбутніх фахівців. В умовах соціокультурних трансформацій, посилення міжкультурних контактів сучасна людина змушена постійно уточнювати власну позицію щодо проблематики життєтворчості. Російсько-українська війна вимагає нової активності від суб'єктів виробничої та освітньої діяльності, залучення дітей та молоді, дизайнерів нової генерації до творчої діяльності, активної життєтворчості. Проаналізована здатність суспільства до самоорганізації, налагодження взаємодії між генераціями, що впливає на якість освітнього процесу. Акцентовано вплив живої сквородинівської традиції на систему світосприйняття та світорозуміння особистості, її духовну та пізнавальну діяльність. Репрезентовано досвід кафедри дизайну факультету мистецтв Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди як самопрезентацію суспільства, що навчається.

Ключові слова: освітній простір, освітній проєкт, освітній процес, філософія освіти, дизайн, дизайн-освіта, освітня траєкторія особистості, життєтворчість.

Актуальність теми дослідження. Сучасний динамічний світ характеризується швидкими змінами майже у всіх сферах людського буття. Цей стан речей викликає занепокоєння у аналітиків: людство має «віднайти шляхи вгамування нашого нестриманого світу», – зауважує Е. Гідденс (Гідденс, 2004). Як не розчинитися у глобальному? Адже тенденції і спрямованість культурної глобалізації здійснюють вплив на людину, її свідомість, ціннісні орієнтації. Напевно, українським митцям треба упевненіше почуватися у «полеміці» з європейським і світовим мистецтвом. Цей момент в сучасній українській культурі, науці, освіті заслуговує на пильнішу увагу. Адже освіта в Україні (зокрема дизайн-освіта) є надбанням української нації, має міцне національне і європейське коріння.

Збереження та передача культури, духовно-культурного скарбу нації потребує особливої уваги, коли у світі відбувається розпад традиційних соціальних структур, а медіа та політичні ідеології можуть нести в собі як гуманістичний, так і антигуманний заряд. В боротьбі за життєвий успіх у нормальній повсякденності та кризових ситуаціях сучасна людина часто звертається до пошуку взірців. В системі національної освіти і культури дизайн-освіта займає особливе місце.

Утвердження гуманістичної концепції в новій філософії освіти передбачає дослідження чинників формування життєтворчості особистості у сучасному світі, що характеризується швидкими змінами майже у всіх сферах людського буття.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Велика кількість творів мистецтва та предметів, оточуючого сучасну людину світу, потребує від особистості природних і специ-

¹ Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна)
E-mail: ganna.korzh12@hnpu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2819-353X>

фічних здатностей/здібностей щодо сприймання, переживання, інтерпретації об'єктивного світу.

Сучасне мистецтво і дизайн охоплює феноменальну різноманітність стилів. Різноманітна продукція, що випускається, тиражується різними сучасними компаніями, формує матеріальну культуру сучасного світу. Сучасний дизайн впливає на людську активність, світосприйняття та світорозуміння. Взаємозв'язки традиції і новаторства в науці, мистецтві, техніці водночас належать і до зовнішніх, і до внутрішніх чинників формування особистості.

Кожна людина так чи інакше має відношення до дизайну. Зі сторінок автобіографій і спогадів відомо, як вже на перших етапах людського життя закарбовуються у пам'яті дитини будинки у містах і містечках, картини на стінах, розташування меблів у кімнатах, красивий святковий одяг тощо.

Про особливості взаємозв'язку просторових і часових характеристик написано багато наукових праць – і класичних, і сучасних (на основі новітніх наукових даних, зокрема досліджень когнітивних наук). Проблема самопізнання і саморозвитку в усьому світі притягує до себе науковців і митців, підлітків і людей дорослого віку, жінок і чоловіків, людей різних спеціальностей і занять. Філософське питання самопізнання, поставлене в європейській культурі Сократом щодо суперечностей людського буття, стало імпульсом для життєтворчості представників різних станів і культур. В нашій культурі «український Сократ» Григорій Савич Сковорода, розробляючи цю проблему в дусі традицій платонізму і неоплатонізму, вважав, що людина своє духовною натурою пов'язана з внутрішнім змістом Біблії і Богом, а тілесною натурою – із зовнішньою формою Біблії та матерією світу.

Пізнати сенс світу, історії, особистого життя прагне кожна людина. Завдання гуманістично орієнтованої думки – надати допомогу людині в пізнанні цього «аргіогі», індивідуального начала, самості в людському бутті.

У дорослому віці мистецтво і дизайн допомагають людині будувати гармонійні стосунки з навколишнім світом і спільнотою, мистецькі практики допомагають особистості знайти шлях до самопізнання і саморозвитку. Роз'язання сучасних освітніх завдань (наприклад символічного порядку) мають спиратися на перевірені часом артефакти культури.

Питанню первинної освітньої діяльності (в сім'ї, дошкільному закладі, школі), яке має важ-

ливе значення для подальшого формування особистісних життєтворчих потенцій, приділено достатньо уваги в наукових працях (з педагогіки, психології), публіцистичних статтях, художніх творах. Проте внаслідок динамічності та ускладнення соціокультурних процесів філософія освіти і філософська педагогіка мають постійно уточнювати власну позицію в аналізі проблем виховання і формування людини. В даному дослідженні акцентуємо філософсько-антропологічний та філософсько-педагогічний аспекти цієї проблематики.

Мета дослідження – проаналізувати філософський сенс життєтворчості та дизайн-освіти у формуванні освітньої траєкторії особистості.

Методи дослідження. Проблематика дизайн-освіти у вітчизняному освітньому просторі зайняла особливе місце в роботах українських дослідників. Історія та новітні тенденції розвитку вітчизняної дизайн-освіти представлені в працях С.Мигаль, В.Прусак, А.Терешкун, О.Фурса та інших вчених та педагогів.

У працях сучасних вчених (С.Бережна, Ю.Бойчук, В.Воронкова, С.Доценко, М.Дроботенко, Н.Григорова, С.Корнієнко, М.Култаєва, І.Прокопенко, Н.Радіонова, С.Сисоєва, Л.Сохань, Т.Титаренко, М.Триняк та ін.) висвітлені питання впливу постіндустріальних зрушень на культурні та освітні процеси сучасності, освітні проекти, освітній простір, життєвий світ особистості (Генеза поняття «особистість» в українській психологічній науці: монографія, 2020).

Виклад основного матеріалу. Історичний розвиток мистецтва, осмислення здатності людини до творчості та пізнання багато в чому перегукується з історією педагогіки та філософії. З іншого боку, в ситуації сучасного світоглядного плюралізму проблема виховання особистості виводить теорію і практику формування людини за межі педагогіки і психології в сферу людського буття. Відомо, поняття «особистість» широко використовується науковцями та є дотичним до понять «особа», «людина», «індивід», «індивідуальність». Поняття «особистість» є історичним (Наконечна, 2016) виникає лише на певному етапі соціокультурного розвитку. Усім відомо, що виховання, творчість, виховання дитини є необхідністю, що ґрунтується на екзистенційно важливих процесах людського життя.

Поняття «особистість» і «життєтворчість» є ключовими для педагогіки, психолого-педагогіч-

них досліджень, філософської педагогіки. Чимала кількість сучасних досліджень в педагогіці присвячені проблемі розвитку творчих здібностей особистості. Вивчаючи історію рецепції поняття «творчість», можна ствердити, що авторкою концепції життєтворчості є Л.В.Сохань. Роздумуючи в своїх працях над способами оптимізації буття особистості в світі, в своїх філософсько-онтологічних пошуках Лідія Василівна рухала наукову думку вперед - «до переднього краю знання про людину» (Наконечна, 2016). Життя і професійний шлях Л.В.Сохань були живим прикладом втілення ідеї життєтворчості. В українській філософсько-педагогічній думці ідеї Л. В.Сохань в своїх дослідженнях розвивали І.Дорожко, С.Бережна, Н.Радіонова, І.Степаненко та інші учені.

В реалізації освітнього завдання становлення духовно багатой особистості, її освітньої траєкторії, важливими є вміння орієнтуватися в постійно зростаючому інформаційному потоці. У повсякденному спілкуванні людей, складних процесах навчання (практично-духовному освоєнні світу), виховання та розвитку особистості особливого значення набуває художня образність та емоційна насиченість комунікацій, що сприяє відновленню смислової наповненості людського буття. Тому потрібно сказати про національні та глобальні виміри, здобутки дизайн-освіти. Якщо поглянути на проблему з історичної точки зору, то саме в дизайн-освіті акумульовано ментальність, знання і життєвий досвід попередніх поколінь, національні та загальнолюдські ідеали.

Проблема зв'язку між людиною і суспільством є в центрі міркувань багатьох філософів, психологів, педагогів. Так на думку американського психолога Еріка Еріксона (1902-1994), людська особистість розвивається принципово по щаблям (Erikson, 1994) Відповідно до методологічних настанов концепції психосоціального розвитку особистості Е.Еріксона, життєвий процес особистості можна розглядати як відносно сталі моменти. Такими моментами виступають вікові характеристики – стадії життя. Ерік Еріксон вказував на важливість процесу організації життєвого досвіду в індивідуальному «Я», що передбачає динаміку та переживання індивідом себе як цілого. Особистісний конструкт відображає внутрішню солідарність людини з соціальними, груповими ідеалами (стандартами). Вчений звертав увагу на глибоку закоріненість символізму в структурах людської свідомості (Генеза поняття «особистість» в українській психологічній науці, 2020).

Дизайн і проектна культура є 1) продуктом людської творчості, 2) відкриті до змін, 3) численні у своїх формах організації та змісту. У сучасній проблемно-орієнтованій освіті (освіті в інформаційному суспільстві) постає проблема «глобального села», інтеркультурної комунікації. Один із потужних напрямів сучасної філософії – соціальний конструктивізм – послідовно протиставляє себе метафізичному вченню (вченні, що існують поза історичні сутності, які визначають категоріальну структуру реальності та не залежать від людської свідомості). Відомо, термін «соціальний конструктивізм» був запроваджений соціологами П.Бергером і Т. Лукманом, які вважали, що реальність, з одного боку, незалежна від індивіда, а з іншого, створюється саме людиною (Berger, Luckmann, 1966). В українській філософській педагогіці переважає «методологічний синтез», «синтетичний підхід» до вирішення цієї складної проблеми людського буття – природи людської свідомості, матеріального та ідеального, проблеми людської творчості тощо. Дослідники природи і технології особистісного підходу в освіті (В.Андрющенко, І.Бех, Н.Дічек, В.Кремень, С.Сисоєва та інші) першочерговим вважають розвиток власних особистісних задатків і здібностей людини, «внутрішнього» інтелектуального і духовного потенціалу.

Процеси реформування в соціумі та освіті, нова соціокультурна і економічна реальність потребує провідників освітніх інновацій. При цьому велике значення має свобода самовираження. Доречно згадати, що в українській культурі ідею «пізнай самого себе» відстоював Григорій Сковорода. Він був переконаний, що центром людської особистості є серце.

Дизайн як складова мистецтва, творчої художньої діяльності попри складні соціально-політичні умови розвитку нашого народу, має глибокі та давні коріння. Хоча термін «дизайн», започаткований в західній культурі, набув поширення на наших теренах лише наприкінці минулого століття, творча художня діяльність має глибокі й давні коріння. З історії відомо, що творення виразних мистецьких форм розпочинається у часи верхнього палеоліту: перші скульптури (Венера з Холе-Фельс, Віллендорфська Венера), численні зображення тварин на стінах печер (печери Ласко у південно-західній Франції, Альтамір – на півночі Іспанії, Кам'яна Могила на Україні тощо) передували винаходу писемності. Для сучасних людей цей досвід homo sapiens має важливе зна-

чення для осмислення джерел (духовних витоків) людської культури. Впродовж історії людства «дія мистецтва» на людське буття (індивідів, людські спільноти) ставала предметом зацікавлень філософів, митців, письменників, учених. В сучасних умовах засвоєння особистістю знань, набуття практичних вмінь і навичок в галузі мистецтва і дизайну (історія і теорія мистецтва, прикладна творчість) має особливе значення для збереження та збагачення духовного та інтелектуального потенціалу світової та національної культури.

В особистісному плані дизайн, мистецтво, дизайн-освіта мають відношення до світу людської суб'єктності, виховання креативних особистостей, передачі духовних і культурних цінностей від покоління до покоління. Щоб уникнути культурної і духовної прірви між генераціями у підготовці інноваторів (М. Кастельс) має бути забезпечена емоційно-ціннісна сфера, ціннісно-смісловий універсум (С.Кримський).

В розвідках вітчизняних дослідників розкрито та проаналізовано зміну способів організації дизайн-освіти в умовах сучасних соціокультурних трансформацій. Феноменальна сутність дизайн-освіти в контексті розвитку дизайну представлено в педагогічному дослідженні О. Фурса (Фурса, 2013). Автор звертає увагу на важливість таких соціокультурних чинників в розвитку сучасної дизайн-освіти як-от: становлення ринкових відносин, підготовка фахівців нової генерації, здатних забезпечити конкурентоспроможність вітчизняної продукції у світовому ринковому просторі, розвиток проектної культури особистості (Титаренко, 2013). Розпізнавати і творити красу, шукати сенс мусить кожна людина, спільнота, особистість. Навряд наука може дати універсальну академічну відповідь на глибинні, екзистенціальні питання людського буття.

Дизайн як вид проектувальної діяльності, спрямований на формування особистісних і професійних якостей, відноситься до комплексу практичних і духовних знань і символічних систем, що сприяють подоланню локальної закритості соціумів, зберігаючи необхідний мінімум життєвої укоріненості. В стародавні часи ця діяльність включала майстерність ремісництва та давні промисли (ремесло і мистецтво складалі єдине ціле). Талановиті діти навчались у майстрів-професіоналів. Тривале навчання і вправлення в певній справі могло змінити долю людини. Загальновідомий приклад Т. Шевченка, коли зустріч з відомим художником Карлом

Брюлловим стала вирішальною для життя генія, розвитку його багатограних талантів.

Українська наука і мистецтво, філософська традиція, що розвивалися в лоні європейської культури, відображали духовні потреби українського народу. Російська імперія робила все для того, щоб «розчинити людину в масі» зруйнувати українські інституції, поглибити суспільні амбівалентності, позбавити українців контексту європейської культури, перетворити на власну периферію. Освіта і дизайн-освіта в російській, а потім в радянській імперії перебували під тиском матеріальних і моральних обмежень. Комуністичною владою був встановлений контроль над історичною пам'яттю українців, ідентичністю, спілкуванням рідною українською мовою, засобами мистецтва запроваджувалися асиміляторські проекти. Радянська влада не хотіла оновлення та покращення життя людей. Справжнє мистецтво та дизайн не були їй потрібні. Їх місце зайняла ідеологія.

Тільки в незалежній Україні у дослідників з'явилась нагода нового, «свіжого» погляду на світ, спільноти, українське культурне життя. В незалежній Україні дизайн-освіта, зберігаючи найкращі національні традиції, змінила формат і засади навчання. Після проголошення незалежності України в 1991 році були проведені заходи впровадження дизайн освіти в культурний та освітній простір нашої країни: істотно були оновлені навчальні програми і плани у підготовці майбутніх фахівців, значна увага була приділена науковому прогнозуванню розвитку дизайну і дизайн-освіти тощо. Очевидно, країна, яка пережила обмеження свободи слова і творчості, російське самодержавство і сталінський терор, мала докласти максимум зусиль для відродження національної культури, активної участі всіх верств населення у цілеспрямованому пізнанні й творенні мистецтва, мистецькій освіті.

На Слобожанщині форпостами відродження і збереження національної традиції мистецької освіти стали заклади вищої і середньої мистецької освіти. В Харківському національному педагогічному університеті ім.Г.С.Сковороди у 2003 р. було створено кафедру дизайну (на факультеті мистецтв), яка до сьогодні проводить підготовку фахівців з поглибленим вивченням напрямків графічний дизайн, дизайн одягу, дизайн середовища. Важливо, крім навчання в стінах університету, студенти-дизайнери могли пройти стажування в різних інституціях, закладах освіти, відповідно,

завдяки такому виду практично-духовної діяльності (навчальній і просвітницькій діяльності) поглиблювали знання на практиці, реалізовували свій творчий і управлінський потенціал в освітніх, мистецьких практиках. З початку російської агресії у 2014 р. та повномасштабного наступу російських військ у 2022 р. викладачі і студенти кафедри дизайну беруть активну участь в культурних та освітніх проектах, заходах національно-патріотичного виховання. Так, у рамках міжнародних культурно-освітніх проєктів молоді дизайнери і художники Сковородинівського університету розповідали «мовою мистецтва» про незламний Харків на виставках: «Обличчя Харкова» (Кельн), «Stop the War» (Берлін) та ін.; у рамках волонтерської діяльності здійснили показ творчого проєкту «Mode Mädchen» (Німеччина); викладачі і студенти особливу увагу приділяють естетичному і моральному вихованню дітей, проводять майстер-класи відповідно до вікових та інших

особливостей дітей – це сприяє творчій реалізації дітей і підлітків, активному дослідженню проблем реального світу (Практичні виміри свободи в історико-філософських дискурсах, 2023).

Ці та інші заходи освітян-дизайнерів сприяють поширенню мистецької освіти, декоративно-прикладної творчості, сприяють поширенню знань про Україну, її культуру, освіту, мистецтво.

Висновки. Історія мистецтва та дизайну, декоративно-прикладна творчість є важливою ділянкою освітнього процесу. Творча (й унікальна) діяльність можуть мати місце в різних сферах людського буття – науці і техніці, повсякденні, у сфері матеріального і духовного виробництва, освіти та вихованні. Численні філософські та філософсько-педагогічні концепції акцентують увагу на різних аспектах життєтворчості. Поєднання ідеї життєтворчості з принципами дизайн-освіти відкриває нові можливості для формування індивідуальної освітньої траєкторії сучасної людини.

Список використаних джерел

- Гене́за поняття «особистість» в українській психологічній науці: монографія / В.В. Турбан, Л.З. Сердюк, В.В. Бушанський, В.В. Москаленко, Ж.М. Маценко та ін.; за ред. В.В. Турбан. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2020. 178 с.
- Гідденс Е. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя. Київ, 2004. 100 с.
- Наконе́чна М. Концепція життєтворчості Л.В. Сохань як форпост української науки. Славистична збірка. 2016. Вип.2. С. 22-28.
- Титаренко Т.М. Особисті практики конструювання життя. *Психологічні науки: проблеми і здобутки*. 2013. Вип. 4. С. 226-238.
- Фурса О. О. Традиції мистецької освіти у підготовці майбутніх дизайнерів. Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. Київ : Східноєвропейський інститут психології, 2013. С. 252–261.
- Практичні виміри свободи в історико-філософських дискурсах / В. В. Лях, Я. В. Любимий, Л. А. Ситніченко, О. М. Йосипенко, А. В. Усик, К. Ю. Райда, Р. В. Самчук; відп. ред. В. В. Лях. Київ, 2023. 311 с.
- Berger, Luckmann, Peter L. Berger and Thomas Luckmann (1966) *The Social Construction of Reality*
- Erikson, Erik H. (1994). *Insight and responsibility: lectures on the ethical implications of psychoanalytic insight* (Norton pbk. ed.). New York: W.W. Norton.

References

- Turban, V. V., Serdiuk, L. Z., Bushanskyi, V. V., Moskalenko, V. V., Matsenko, Zh. M., ta in. (2020). *Geneza poniatia «osobystist» v ukrainzii psykhologichnii nauksi* (V. V. Turban, Red.). Vydavnychi Dim «Slovo».
- Giddens, E. (2004). *Nestrymnyi svit: yak hlobalizatsiia peretvoriue nashe zhyttia*. Kyiv.
- Nakonechna, M. (2016). *Kontseptsiiia zhyttietvorchosti L. V. Sokhan yak forpost ukrainskoi nauky*. Slavistychna zbirka, (2), 22–28.
- Tytarenko, T. M. (2013). *Osobysti praktyky konstruiuvannia zhyttia. Psykholohichni nauky: problemy i zdobutky*, (4), 226–238.
- Fursa, O. O. (2013). *Tradysii mystetskoï osvity u pidhotovtsi maibutnikh dyzaineriv. U Vyscha osvita Ukrainy u konteksti intehtratsii do yevropeiskoho osvitnoho prostoru: materialy VIII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*, 252–261.
- Liakh, V. V., Liubyvyi, Ya. V., Sytnichenko, L. A., Yosypenko, O. M., Usyk, A. V., Raida, K. Yu., & Samchuk, R. V. (2023). *Praktychni vymiry svobody v istoryko-filosofskykh dyskursakh* (V. V. Liakh, Red.). Kyiv.
- Berger, P. L., & Luckmann, T. (1966). *The social construction of reality*. Garden City, NY: Anchor Books.
- Erikson, E. H. (1994). *Insight and responsibility: Lectures on the ethical implications of psychoanalytic insight*. New York: W. W. Norton.

GANNA, KORZH – PhD in Philosophy, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Philosophy,
H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University (Kharkiv, Ukraine)
E-mail: ganna.korzh12@hnpu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2819-353X>

LAFE CREATIVITY AND DESIGN EDUCATION IN SHAPING THE EDUCATIONAL TRAJECTORY OF AN INDIVIDUAL

Abstract

Declaring the humanistic concept in the new philosophy of education involves studying the factors that shape personality in the modern world, which is characterized by rapid changes in almost all spheres of human existence. In the formation of a spiritually rich personality, the ability to navigate the ever-growing flow of information is important. In everyday communication between people, complex processes of learning, upbringing, and personal development, artistic imagery and emotional richness are of particular importance. Design education accumulates the mentality, knowledge, and life experience of previous generations, as well as national and universal ideals. The article explores creativity and design education in the context of shaping an individual's educational trajectory. It has been proven that design education stimulates a person's ability to be creative, allows them to overcome the fragmentation of everyday experience, and contributes to the formation of a holistic personality. The subject of design education is the universal characteristics of human existence. The thematic diversity of design and design education in a democratic society has a practical focus and contributes to the development of an individual's creativity. In the educational space of independent Ukraine, design education, while preserving the best national traditions, has changed its format and principles of teaching. The national educational project paid considerable attention to scientific forecasting in the development of design and design education. Curricula and plans for training future specialists were significantly updated. In the context of socio-cultural transformations and intensified intercultural contacts, modern people are forced to constantly refine their position on the issues of life creativity. The Russian-Ukrainian war requires new activity from the subjects of production and educational activities, the involvement of children and young people in creative activities, and active life creativity. The ability of society to self-organize and establish interaction between generations, which affects the quality of the educational process, is analyzed. The influence of the living Skovoroda tradition on the system of world perception and understanding of the individual, their spiritual and cognitive activity is emphasized. This article presents the experience of the Design Department of the Faculty of Arts of the H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University as a self-presentation of a learning society.

Key words: educational space, educational project, educational process, philosophy of education, design, design education, life creativity, educational trajectory of an individual.

© The Authors(s) 2025

This is an open access article under

The Creative Commons CC BY license

Received date 08.07.2025

Accepted date 15.08.2025

Published date 08.09.2025

How to cite: Корж, Ганна. Життєтворчість та дизайн-освіта у формуванні освітньої траєкторії особистості. HUMANITIES STUDIES: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia: Publishing house «Helvetica», 2025. 24 (101). P. 195–200
doi: <https://doi.org/10.32782/hst-2025-24-101-20>